

שלוש מפלגותיה של עדת קורח – שיעור 58-הרב יעקב מדן

1. ראב"ע במדבר ט"ז, א

ויקח קרח זה הדבר היה במדבר סיני כאשר נתחלפו הבכורים ונבדלו הלויים, כי חשבו ישראל שמושה אדוננו עשה מדעתו לתת גדולה לאחיו, גם לבני קהת שהם קרובים אליו, ולכל בני לוי שהם ממשפחתו. והלויים קשרו עליו, בעבור היותם נתונים לאהרן ולבניו. וקשר דתן ואבירם, בעבר שהסיר הבכורה מראובן אביהם ונתנה ליוסף.

2. רמב"ם עבודה זרה א' ג

ויעקב אבינו למד בניו כולם והבדיל לוי ומינהו ראש והושיבו בשיבה ללמד דרך השם ולשמור מצות אברהם, וצוה את בניו שלא יפסיקו מבני לוי ממונה אחר ממונה כדי שלא תשכח הלמוד... עד שארכו הימים לישראל במצרים וחזרו ללמוד מעשיהן ולעבוד כוכבים כמותן חוץ משבט לוי שעמד במצות אבות, ומעולם לא עבד שבט לוי עבודת כוכבים, וכמעט קט היה העיקר ששתל אברהם נעקר וחזרין בני יעקב לטעות העולם ותעיותן, ומאהבת ה' אותנו ומשמרו את השבועה לאברהם אבינו עשה משה רבנו רבן של כל הנביאים ושלחו, כיון שנתנבא משה רבנו ובחר ה' ישראל לנחלה הכתירן במצות והודיעם דרך עבודתו...

3. מסילת ישרים י"ג

ואם תשאל ותאמר, אם כן, אפוא, שזה (מידת הפרישות מן האיסורים לפני משורת הדין - י"ג) דבר מצטרף ומוכרח, למה לא גזרו עליו החכמים כמו שגזרו על הסייגות ותקנות שגזרו? הנה התשובה מבוארת ופשוטה, כי לא גזרו חכמים גזרה אלא אם כן רוב הציבור יכולים לעמוד בה, ואין רוב הציבור יכולים להיות חסידים, אבל די להם שיהיו צדיקים.

אך השרידים אשר בעם החפצים לזכות לקרבתו יתברך, ולזכות בזכותם לכל שאר ההמון הנתלה בם, להם מגיע לקיים משנת חסידים אשר לא יוכלו לקיים האחרים, הם הם סדרי הפרישות האלה כי בזה בחר ה', שכיון שאי אפשר לאומה שתהיה כולה שוה במעלה אחת, כי יש בעם מדרגות מדרגות איש לפי שכלו, הנה לפחות, יחידי סגולה ימצאו אשר יכינו את עצמם הכנה גמורה, ועל ידי המוכנים יזכו גם הבלתי מוכנים אל אהבתו יתברך והשראת שכינתו. וכענין שדרשו ז"ל בארבעה מינים שבלולב: יבואו אלה ויכפרו על אלה.

4. רמב"ן במדבר ט"ז, א

וכאשר חטאו במרגלים לא התפלל משה עליהם ולא בטלה הגזרה מהם, ומתו נשיאי כל השבטים במגפה לפני ה'.

5. ויקרא רבה אחרי מות כ'

ר' לוי אמר שחצים היו הרבה נשים היו יושבות עגונות ממתנות להם מה היו אומרים אחי אבינו מלך אחי אמנו נשיא אבינו כהן גדול ואנו שני סגני כהונה אי זו אשה הוגנת לנו.

6. מדרש תהילים א'

ויקהל עליהם קרח את כל העדה, התחיל לומר לפניהם דברי ליצנות, ואמר אלמנה אחת יש בשכונתי, ועמה שני נערות יתומות, והיה לה שדה אחת, באתה לחרוש, אמר לה משה לא תחרוש בשור ובחמור יחדו, באת לזרוע, אמר לה שדך לא תזרע כלאים, באתה לקצור ולעשות ערימה, אמר לה לקט שכחה ופאה, באתה לעשות גורן אמר לה תני לי תרומה ומעשר ראשון ומעשר שני, הצדיקה עליה את הדין ונתנה לו, מה עשתה עניה, מכרה את השדה, וקנתה שתי כבשות, כדי ללבוש מגזותיהן, וליהנות מפירותיהן כיון שילדו, בא אהרן ואמר לה תני לי את הבכורות, שכך אמר לו הקדוש ברוך הוא, כל הבכור אשר יולד בבקרך ובצאנך הזכר תקדיש לה' אלהיך וגו', הצדיקה עליה את הדין, ונתנה לו את הולדות, הגיע זמן גזיזה וגזזה אותן, בא אהרן ואמר לה תני לי ראשית הגז, אמרה אין בי כח לעמוד באיש הזה, הריני שוחטתן ואוכלתן, כיון ששחטתן, בא אהרן ואמר לה תני לי הזרוע והלחיים והקבה, אמרה אחר ששחטתי אותן לא נוצלתי מידך, הרי הם חרם עלי, אמר לה אם חרם הן כולן שלי, דכתיב כל חרם בישראל לך יהיה, ונטלן והלך לו, והניחה בוכה עם שתי בנותיה.

7. במדבר רבה קורח י"ח

וקרח, שפקח היה, מה ראה לשטות הזה? אלא עינו הטעתו. ראה שלשלת גדולה עומדת הימנו, שמואל, ששקול כמשה ואהרן שנאמר 'משה ואהרן בכהניו ושמואל בקוראי שמו' (במדבר רבה קורח י"ח וברש"י בפרשתנו).

ימי עיון בתנ"ך תשע"ט

8. סנהדרין ק"י, א

במתניתא תנא: קרח מן השרופין, ומן הבלועין. מן הבלועים - דכתיב ותבלע אתם ואת קרח, מן השרופין דכתיב ואש יצאה מאת ה' ותאכל את החמשים ומאתים איש וקרח בהדייהו...
איתתיה דקרח אמרה ליה: חזי מאי קעביד משה! איהו הוה מלכא, לאחווה שווייה כהנא רבא, לבני אחוהי שוינהו סגני דכהנא (=אשתו של קרח אמרה לו: ראה מה עשה משה! הוא המלך, את אחיו מינה לכהן גדול. את בני אחיו מינה לסגניו).

9. שמות רבה ה'

ואחר באו משה ואהרן: היכן הלכו הזקנים שלא חשב אותם עמהם? שכבר אמר לו הקדוש ברוך הוא ובאת אתה וזקני ישראל! אמרו רבותינו: הלכו עמהן הזקנים והיו מגנבין את עצמן ונשמטין אחד אחד שנים שנים והלכו להן. כיון שהגיעו לפלטרין של פרעה, לא נמצא אחד. שכן כתיב: 'ואחר באו משה ואהרן' והיכן הזקנים? אלא שהלכו להן.

10. שמות רבה א' לא

וישמע פרעה, שעמדו דתן ואבירם והלשינו עליו, ויבקש להרוג את משה. ויפגעו בהן שוטרי ישראל כשהיו יוצאין מלפני פרעה, מהו נצבים, אמרו רבותינו ז"ל דתן ואבירם היו עמהן שכתוב בהן ודתן ואבירם יצאו נצבים, התחילו מחרפין ומגדפין כלפי משה ואהרן (שמות רבה ה').
והא אמר ר' יוחנן משום ר' שמעון בן יוחי: כל מקום שנאמר נצים ונצבים - אינן אלא דתן ואבירם (בדרים ס"ד, ב). הם שהותירו את המן, הם שאמרו: נתנה ראש ונשובה מצרימה, הם שהמרו על ים סוף (שמות רבה א', כט).